

Bc. Jana PÝCHOVÁ, *Diplomované porodní báby a asistentky: Absolventky pražské babické školy od poloviny 19. století do 20. let 20. století*, Diplomová práce, ÚHV FF Univerzita Pardubice, Pardubice 2025.

Posudek oponentky

Bc. Jana Pýchová věnuje ve své diplomové práci pozornost porodním bábám a asistentkám, které absolvovaly babickou školu v Praze v období od poloviny 19. století do 20. let 20. století. Autorka si vytkla za cíl zmapovat několik okruhů tohoto tématu, např. motivaci ke studiu a vzdělání bab/asistentek, aspekty jejich porodnické praxe, lokalitu, kde působily, či zapojení v profesních spolcích.

Při svém bádání využila Jana Pýchová elektronickou databázi porodních babiček, která byla jedním z výstupů výzkumného projektu GAČR 17-14082S *Porodní báby: profesionalizace, institucionalizace a výkon historicky prvního ženského kvalifikovaného povolání v průběhu dvou staletí, 1804–1948* a tu doplnila výzkumem matriky pražské lékařské fakulty, která je uložena v Archivu Univerzity Karlovy a v níž byly evidovány studentky kurzů pro porodní báby a asistentky. Tyto prameny pak částečně doplnila archiváliemi z fondů lokalit, kde báby/asistentky působily, a tištěnými prameny (dobová odborná literatura, profesní periodika). Pramenný výzkum pak zasadila do širšího kontextu, pro nějž čerpala informace ze sekundární literatury věnované dějinám babictví a porodnictví.

Práce je kromě úvodu a závěru rozdělena do dvou obsáhlých kapitol, které jsou dále členěny na řadu podkapitol. V první kapitole studentka na základě odborné literatury mapuje vývoj porodnictví v Evropě a v českých zemích, přičemž bližší pozornost věnuje vzdělání bab a asistentek a charakteristice jejich profesních spolků. Ve druhé kapitole je soustředěn vlastní výzkum Jany Pýchové. Diplomantka charakterizuje vybraný vzorek absolventek pražské babické školy, analyzuje jejich motivaci ke studiu a věk, v další části pak zkoumá aspekty jejich porodnické praxe (výkon, počty porodů, plat, rodinné poměry) a charakter lokalit, kde působily, případně kam se za prací přesouvaly. Součástí je i analýza diplomů, které absolventkám vydávala pražská lékařská fakulta, a stať o činnosti absolventek v profesních spolcích.

Jako celek působí práce dobrým dojmem, avšak v některých ohledech vykazuje určité slabiny. Především je to nevyváženost kompilační části a vlastního výzkumu autorky, kompilační část je poněkud naddimenzovaná, zatímco vlastní výzkum tvoří přibližně jen polovinu textu. Diplomantka se musela vypořádat s výzvou charakterizovat skupinu 140 absolventek, u nichž je s jistotou doloženo, že absolvovaly pražskou babickou školu, přičemž však ne u všech se dochovaly informace týkající se sledovaných charakteristik. Vzorek absolventek se tak při výzkumu konkrétních ukazatelů často ještě zužuje, což do jisté míry limituje výpovědní hodnotu získaných výsledků. Vypořádat se s tímto problémem by vyžadovalo větší úsilí, např. nahlédnout do fondu obcí, kde báby/asistentky působily, nebo prostudovat zevrubněji matriky. Jednalo by se sice o náročnou práci, ale jistě by obohatila realizovaný výzkum. Text však bohužel působí dojmem, že autorka na tuto snahu (možná i z časových důvodů) rezignovala a opřela se především o informace z databáze a z profesních časopisů.

Diplomantka v úvodu zmiňuje metodologii výzkumu, konkrétně cíl vytvořit kolektivní biografii, avšak na tak početném vzorku bab/asistentek je to dosti komplikované. Řešením by

možná bylo ještě dále vyčlenit z této velké skupiny menší a koherentnější vzorek, který by lépe splňoval předpoklady pro aplikaci zvolené metody a obsahoval všechny potřebné charakteristiky. V textu najdeme také drobné nepřesnosti či formulace, které by bylo možné vyjádřit lépe. (např. na s. 38 - plat 50 zl. v polovině 18. století, na s. 9 poněkud přežitá definice z Ottova slovníku naučného, u grafů a tabulek by bylo pro přehlednost dobré uvést celkový počet žen, které tvoří zkoumaný vzorek, postrádám také literaturu k metodologii)

Text je jazykově i stylisticky v pořádku se zanedbatelným počtem chyb a překlepů. Formální úroveň práce je také dobrá, nepočítáme-li některé nepřesnosti v bibliografických citacích.

Navzdory výše uvedeným výtkám je však třeba říci, že diplomová práce naplnila sledovaný cíl, přinejmenším v tom, že na nemalém vzorku porodních bab/asistentek potvrdila a dále zpřesnila výsledky dosavadních výzkumů. Za zajímavou považuji obsahovou a grafickou analýzu diplomů, což je problematika, které dosud nebyla v literatuře věnována pozornost. Zajímavé jsou také pasáže týkající se platů porodních bab/asistentek, neboť k tomuto tématu stále chybí dostatek informací. Zaujme rovněž kapitola o angažovanosti a výkonu funkcí bab/asistentek v profesních spolcích, které diplomatka spojuje s konkrétními jmény.

Text Jany Pýchové splňuje nároky kladené na diplomovou práci a je kvalitním příspěvkem k dějinám babictví a porodnictví v českých zemích.

Práci proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ještě známkou B (výborně mínus).

V Pardubicích 5. 8. 2025

Mgr. Hana Stoklasová, Ph.D.